

2. Сорока Н. М., Дахно Ю. І. Гельмінтофауна собак центральної частини України. *Науковий вісник НУБіП України*. К., 2010. Вип. 151. Ч. 2. С. 176–178.

3. Соловйова Л. М., Головаха В. І., Утеченко М. В. Клініко-біохімічні та гістологічні зміни печінки у собак при токсичній гепатодистрофії / *Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту*. Вип. 18. Біла Церква, 2001. С. 141–147.

4. Avila H. G., Riso M. G., Repetto S. A. et al. Development of a low-cost copro-LAMP assay for simultaneous copro-detection of *Toxocara canis* and *Toxocara cati*. *Parasitology*, 2021. 148 (7), 819–826. Doi: 10.1017/s0031182021000342.

5. Bowman D. D. The anatomy of the third-stage larva of *Toxocara canis* and *Toxocara cati*. In D. D. Bowman (Ed.), *Toxocara and Toxocariasis*. 2020. Vol. 109. P. 39–61. Doi: 10.1016/bs.apar.2020.03.002.

УДК: 636.98:616.98:578.824(477.74)

ОСОБЛИВОСТІ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО СКАЗУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Вікторія СТОРОЖЕНКО, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти 5 курсу ОП «Ветеринарна медицина»

Анастасія ЄВДОКИМЕНКО, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти 5 курсу ОП «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник: **Людмила ПЕРОЦЬКА**, канд. вет. наук, доцент кафедри інфекційної патології, біобезпеки та ветеринарно-санітарного інспектування, perotskaya@ukr.net

Одеський державний аграрний університет.
м. Одеса, Україна

Довготривала історія вивчення сказу та значні досягнення не дозволяють сьогодні вважати проблему вирішеною. За рахунок убиквітарного поширення та 100% летальності сказ був і залишається актуальною глобальною проблемою.

Збудник захворювання – вірус родини *Rabdoviridae*. Його геном представлений одноланцюговою лінійною РНК, яка оточена ліпопротеїновою оболонкою.

За останні роки в Одеській області сказ набув значного поширення і тенденція свідчить про зростання кількості нових випадків захворювання тварин. Причиною такої напруженої епізootичної ситуації стало, в основному, припинення проведення пероральної імунізації диких м'ясоїдних впродовж 2022 та 2023 років, пов'язане з війною в країні, а також, в якісь мірі й міграція тварин з територій активних бойових дій [1-5].

Метою нашої роботи було вивчення епізootичної ситуації щодо сказу в Одеській області за період з 2020 до 2024 року.

Матеріалами слугували дані Одеської регіональної державної лабораторії Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів за даний період.

За результатами наших досліджень нами встановлено, що за досліджуваний період сказ в Одеській області набув значного поширення, але найчастіше він реєструвався в Подільському, Болградському, Татарбунарському та ін. районах.

За 9 місяців 2024 року в області зареєстровано 106 хворих на сказ тварин. Це найвищий показник за даний період. Найменша кількість хворих реєстрували у 2022 році – 15 хворих. В цьому році існувала небезпека пересування. Доставляли патологічний матеріал рідко, тому досліджень було проведено мало. У 2020 р. зареєстровано 46 хворих на сказ, у 2021 – 43, у 2023 – 97 тварин. Загалом зареєстровано 307 тварин. Динаміка кількості захворілих на сказ тварин представлена на рисунку 1.

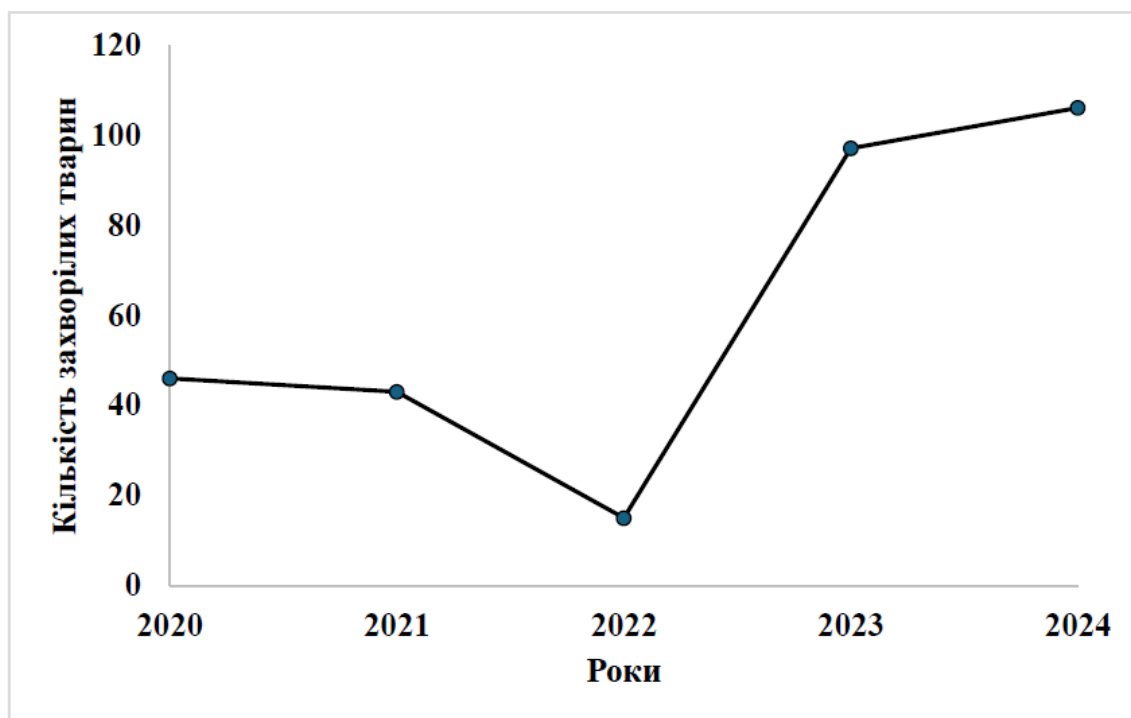

Рисунок. Динаміка кількості захворілих на сказ тварин в Одеській області (2020-2024 р.р.)

Джерело: власні дослідження автора

У видовій структурі захворювання тварин на сказ (табл.2) максимальну кількість займають лисиці – 116 (37,8%), коти – 85 (27,7%), собаки – 49 (15,9%), шакали – 30 (9,7%), ВРХ – 18 (5,8%), здичавілі коти – 4 (1,3%), ДРХ – 2 (0,6%), тхір, кінь та куниця – по 1 (0,3%).

Таблиця 1. Видова структура захворювання тварин на сказ (2020-2024 р.р.)

№ з/п	Вид тварини	Кількість хворих тварин	% від кількості хворих тварин
1.	Лисиця	116	37,8
2.	Кіт	85	27,7
3.	Собака	49	16,0
4.	Шакал	30	9,8
5.	ВРХ	18	5,9
6.	Здичавілий кіт	4	1,3
7.	ДРХ	2	0,6
8.	Тхір	1	0,3
9.	Кінь	1	0,3
10.	Куниця	1	0,3
Всього		307	100

Джерело: Власні дослідження автора

Слід зазначити, що проникнення на територію Північного Причорномор'я типового представника малоазійсько-балканської групи видів - *Canis aureus* призвело до втягнення цього виду до ланцюга циркуляції збудника сказу. Враховуючи прихильність даного виду до гідроморфних інтразональних біотопів, він зайняв дельтову зону Дунаю і Дністра [4]. Найбільша кількість зареєстрованих випадків захворювання на сказ шакала припадає на Ізмаїльський район. Таким чином, шакал зайняв своє важливе місце у видовій структурі захворювання, чого до 2018 року не спостерігалось. Але основним джерелом збудника захворювання в Одеській області залишається лисиця.

Сезонна динаміка захворюваності тварин на сказ в області представлена в таблиці 2, з якої видно, що захворюваність тварин на сказ в районі має чітко виражену сезонність пов'язану

з періодом парування тварин. Враховуючи зміни клімату на території області, потепління настає наприкінці зими, тому пік захворюваності припав на лютий місяць.

Таблиця 2. Сезонна динаміка захворюваності тварин на сказ в Одеській області (2020-2024 р.р.)

Рік	Місяці											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2020	1	12	7	1	2	1	2	-	1	5	7	7
2021	6	10	3	1	-	2	1	-	3	1	9	7
2022	-	1	-	2	1	1	-	2	2	1	1	4
2023	4	6	10	8	6	10	14	13	9	7	4	6
2024	1	84	1	3	2	1	6	4	3	-	-	-
Всього	12	113	21	15	11	15	23	19	18	14	21	24

Джерело: Власні дослідження автора

З усього викладеного можна зробити наступні висновки:

1. За останні роки ситуація щодо сказу тварин в Одеській області значно погіршилась.
2. Основним джерелом збудника сказу в Одеській області залишається лисиця. Зростає роль шакала в поширенні захворювання на території області.
3. Виражена сезонність захворюваності у лютому місяці пов'язана з гоном тварин.

Список використаних джерел

1. Шевчук Л.М., Лапшина О.С. Тварини під час війни та небезпека виникнення епідемії сказу. Збірник наукових праць. Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2022. С. 266-269.
2. Перицька Л.В., Мінков І.Г. Роль лисиці в епізоотичному процесі сказу в Болградському районі Одеської області. Збірн. тез допов. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Полтава, 18-19 квітня 2018р. С. 33-36.
3. Перицька Л.В., Сергеева К., Писляр М. та ін. Роль лисиці в епізоотичному процесі сказу в Болградському районі Одеської області. Л.В. Перицька, К. Сергеева, М. Писляр, С. Макаренко. Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки. Вип. 83. - Одеса:ТЕС, 2018. - С. 42-45.
4. І.В. Наконечний, Л.В. Перицька, І.В. Пивоварова та ін. Еколого-епізоотична роль шакала звичайного *Canis aureus* у Північно-Західному Причорномор'ї. І.В. Наконечний, Л.В. Перицька, І.В. Пивоварова, В.А. Чорний. Науковий вісник Львівського Національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Т.21, № 94, 2019, С. 37- 43.
5. Перицька Л.В. Моніторинг процесу внесення інвазивного виду *Canis aureus* в кола циркуляції збудника сказу в Північно-Західному Причорномор'ї. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Освітньо-наукові аспекти контролю інфекційних хвороб тарин», 28 листопада 2019, м. Київ. с. 93-96.